

Spalovač mrtvol: Fetiš jako popření života a adorace smrti

Vypracovala: Veronika Němcová

Nad předloženou prací oponent pociťuje jisté rozpaky. Téma je mimořádně zajímavé, má velký potenciál a některé autorčiny dílčí analýzy jsou inspirativní: namátkou bych jmenoval motiv zvířecích masek (str. 50 a násl.), zdvojení fikčního světa (str. 60 a násl.), motiv chladu (str. 70) či analýzu vztahu teatrálnosti a fetišismu (str. 28 a násl.). Jakobsonův text o afázii je shrnut velmi dobře (str. 53 a násl.). Kdyby byl položen hlavní důraz na tyto konkrétní partie práce a kdyby byly nějak logičtěji propojeny, mohlo by se jednat o velice dobrou diplomku a zároveň o podnětnou interpretaci Fuksovy novely.

Základní nesnáze jsou podle mého názoru dvě. Zaprvé samotný rozbor Fuksova textu by vyžadoval větší disciplinovanost. Autorka má schopnost vypíchnout pozoruhodné motivy a vychází z relevantní teoretické literatury, ale tyto motivy spíše jen „nahazuje“, spíše než že by je důsledně sledovala. Například zmiňovaná pasáž o afázii je spíše nezávazným přelétáváním mezi citacemi z Fukse než nějakým argumentačně koherentním pojednáním daného motivu. Kromě toho se v práci celkem dost nepochopitelně pořád kamsi odbíhá: zvláště flagrantním příkladem je např. odstavec o Havlových divadelních hrách na str. 86, u něhož vůbec nechápu, proč v práci je, anebo nelogický přechod k časové struktuře Fuksovy novely na str. 26. Není mi vlastně ani zřejmé, proč je na konci celá kapitola o žánrovém vymezení Fuksovy novely (str. 84 a násl., onen havlovský odstavec je její součástí), která nijak nesouvisí s tématem práce. Neškodilo by poněkud se ukáznit a sledovat vytčené motivy důsledněji.

A za druhé a především: člověk má pocit, že práce sestává ze dvou různých textů. S pasážemi věnovanými samotné Fuksově knize, kde se autorka vyjadřuje poměrně srozumitelně a kultivovaně (ačkoli i tady najdeme věty, které jsou mírně řečeno problematické) velmi ostře kontrastuje poměrně dlouhá úvodní část (zhruba do str. 30), která 1) je nepochopitelně špatně napsaná a často zcela nesrozumitelná (i přesto, že posuzovatel je, co se týče jazykové úrovně, ve studentských pracích zvyklý na leccos); 2) obsahuje tvrzení ne-li přímo nesmyslná, tedy alespoň problematická. Co se týče jazykové stránky, čtenáře ihned zarazí, s jakou úporností autorka špatně skloňuje: „z Šebkovo pojetí“, „pět typů Genettovo narací“, „Tacitovo spisy“, „analýza Masochovo diskursu“, „věnuje se Carrollovo Alence“, „porovnává se Sadovo sadismem“ atd. atd. (doslova desítky výskytů v celé práci). Je tu též nepochopitelná tendence používat archaické formy infinitivů („je nutno mít na paměti“, str. 19; „nutno bráti v potaz“, str. 15; „nemůže tak býti sadistou“, str. 71 atd.). Chvíli mi trvalo, než jsem pochopil, že autorka konstantně zaměňuje slova „popis“ a „opis“. No ale budiž. Ještě horší je, že zejména v této úvodní partii minimálně polovina vět nedává smysl buď gramaticky, nebo obsahově, nebo obojí.

„V soudobém společenském povědomí se objevují dva specifické fenomény, a to sadismus a masochismus“, str. 13 – V soudobém? Chtěla autorka říci „současném“?

Deleuzův esej *Masoch a masochismus* je podle autorky „součástí Sacher-Masochovy knihy *Venuša v kožuchu*“, str. 13 – to těžko. Pouze shodou okolností oba tyto texty vyšly ve slovenském překladu v jednom svazku (a v původním francouzském vydání byla Deleuzova studie zamýšlena jako úvod k Masochově knize, ale to neznamená, že je její *součástí*).

„Sadista takto pouze naplňuje svou úlohu prostřednictvím ve funkci napodobování boha, jehož stavu chce masochista dosáhnout“, str. 14 – přiznávám, že naprosto nechápu.

„Nejvhodnějším přístupem k teorii fetišu se zdá ten primárně vycházející z antropologického zkoumání přírodních národů, než se striktně omezit na sexualitu, fetiš totiž funguje na obdobném principu jako je tomu u Girardova přístupu k masochismu, který existencionální povahy a následně se manifestuje v sexualitě“, str. 18 – ano, tuto větu *přesně* opisuji z předložené práce.

„Barthes vzkřísuje autora ze smrti kvůli jazyku sadismu“, str. 24 – co to probůh znamená?

„Vědeckost a technologie spadají podle Barthesa do sadistického diskursu a Deleuze zas shledává moderní svět, což není v rozporu, ale u Fukse nabývá technologická podoba moderního světa převrácenou hodnotu (...)“, str. 25-26 – ???.

Co znamená „čtenářův interpretační drift“ (str. 32)?

Na str. 29 očividně chybí kus věty.

Uvedené věty jsou zlomkem všech agramatičností a nezvyklých slovních spojení, díky nimž se tato část práce skutečně pohybuje na hranici nesmyslu. V práci ale najdeme i některá velmi smělá tvrzení: „V literatuře se Sada sadismus objevuje prvně na přelomu 18. a 19. století“, str. 15. Po této agramatické větě se pokračuje zmínkou o cenzuře Sadových děl, načež se píše: „Nutno bráti v potaz, že v tomto období odpovídá chápání textu v perspektivě mimésis jako způsobu ‚zrcadlení světa‘, jakožto napodobování po vzoru reality. Pro literaturu 19. století je typický *Balzakův realismus*, literární dílo odhaluje vztahy takové, jaké skutečně jsou, navíc realismus obtěžkává literaturu nánosem psychologismu. Typizace tak odhaluje zákonitosti ve fikčním ‚reálném světě‘ a od psychologismu se strukturalisté odvracejí už u Prousta“ (všechny jazykové chyby jsou autorčiny). Jednomu z toho jde hlava kolem. Pro literaturu 19. století je typický Balzakův realismus? Jak na to autorka přišla? Realismus obtěžkává literaturu nánosem psychologismu? Co se tím chce říci? A o jaké „typizaci“ autorka mluví? A co znamená, že strukturalisté se odvracejí od psychologismu už u Prousta?

Z výše uvedeného to může vypadat, že práce je velmi špatná. Není. Oponent pochopitelně zdůrazňuje ty věci, které jsou problematické – a některé, pravda, jsou problematické dost. Naproti tomu některé pasáže (uvedené na začátku posudku), považuji za velmi slibné náběhy na skutečnou a podnětnou analýzu. Je však doufám patrné, že nemohu navrhnout lepší hodnocení než **dobře**.

Praha, 13.8.2018

Josef Fulka